"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី៣"
(ទ្រឹស្តី និង អនុវត្ត)

បណ្ឌិត **ឆេង វណ្ណារិទ្ធ**
ប្រធានស្តីទីវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

សេចក្តីផ្តើម
សេចក្តីរំលឹកឡើងវិញអំពី"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"
បញ្ហាប្រឈម
សន្និដ្ឋាន
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

ជិតពីរទសវត្សរ៍កន្លងមក រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តនូវយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី១សម្រាប់នីតិកាលទី៣នៃរដ្ឋសភា, យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី២សម្រាប់នីតិកាលទី៤នៃរដ្ឋសភា និង យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣សម្រាប់នីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភា ប្រកបដោយជោគជ័យដើម្បី **កំណើន, ការងារ, សមធម៌** និង**ប្រសិទ្ធភាព** គួរជាទីមោទនៈបំផុត។ សមិទ្ធិផលនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍទាំងអស់នោះ គឺជាសក្ខីភាពនៃការឈានឡើងរបស់កម្ពុជាឆ្ពោះទៅរកសន្តិភាពយូរអង្វែងនិងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពជាពិសេសជោគជ័យក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនិងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ។

ទន្ទឹមនឹងលទ្ធផលត្រចះត្រចង់ទទួលបាន កម្ពុជានៅមានបញ្ហាសេសសល់មួយចំនួនដូចជា អត្រាភាពក្រីក្រនៅតំបន់ជនបទមានកម្រិតខ្ពស់ ហើយសមិទ្ធផលក្នុងការកាត់បន្ថយគម្លាតអ្នកមាននិងអ្នកក្រ អ្នកទីក្រុងនិងអ្នកជនបទ ដែលសម្រេចបានកន្លងមក ក៏នៅមានភាពផុយស្រួយ ជាពិសេសទាក់ទងវិស័យកសិកម្មដែលមិនទាន់ដោះស្រាយបានជាស្ថាពរនៅឡើយ។

នៅក្នុងប្រធានបទនេះនឹងលើកយកខ្លឹមសារមួយចំនួននៅក្នុង **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣" របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ នៃរដ្ឋសភា** បង្ហាញអំពីស្ថានភាពជីវភាពកសិករ និងបញ្ហាមួយចំនួននៃវិស័យកសិកម្ម ដែលនៅមិនទាន់បានដោះស្រាយ ពោលបញ្ហាដែល **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"** មិនទាន់សម្រេចបានតាមគោលបំណងនៅក្នុងនីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភា ដើម្បីជាជំនួយស្មារតី។

សេចក្តីរំលឹកឡើងវិញអំពី "យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"

រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភាបានកំណត់ **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"** ជាមគ្គុទេសក៍ច្បាស់លាស់សម្រាប់តម្រែតម្រង់សកម្មភាពរបស់គ្រប់តួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ ក្នុងគោលដៅបន្ត និងពង្រឹងកិច្ចអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពសម្រាប់រយៈពេលវែង សំដៅជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយសមធម៌ និងធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈ និងការគ្រប់គ្រងធនធានគ្រប់ប្រភេទ។ ក្នុងខ្លឹមសារនេះ **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"** គឺជា **"របៀបវារៈគោលនយោបាយសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច"** នៃកម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភា។

ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺដោយសារតែចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីកសាងសង្គមកម្ពុជាមួយដែលមានសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែង, ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង សមធម៌, ការកែលម្អជីវភាព និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន, ការការពារបរិស្ថាន, ការលើកស្ទួយវប្បធម៌ និង អត្តសញ្ញាណជាតិជាមួយនឹងការគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវគោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស ព្រមទាំងការគោរពសិទ្ធិ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងមានកោសិកាផ្សារភ្ជាប់គ្នា, មានប្រជាជនប្រកបដោយចំណេះដឹងខ្ពស់ និងវប្បធម៌ជ្រៅជ្រះ, មានជីវភាពសមរម្យ និងមានការរស់នៅប្រកបដោយសុខដុមរមនាទាំងក្នុងសង្គមជាតិ ទាំងក្នុងក្រុមគ្រួសារ ព្រមទាំងមានកិត្យានុភាពខ្ពស់លើឆាកអន្តរជាតិ ក្នុងឋានៈជាសមាជិកពេញសិទ្ធិ និងស្មើសិទ្ធិនៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ។ ស្របតាមចក្ខុវិស័យនេះ យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណបានដាក់ចេញនូវទិសដៅចម្បងបួនដែលស្តែងឡើងតាមរយៈបាវចនា: **កំណើន**, **ការងារ**, **សមធម៌** និង**ប្រសិទ្ធភាព**។

"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣" គឺជា ឧបករណ៍គោលនយោបាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពមួយក្នុងការឈានទៅសម្រេចនូវចក្ខុវិស័យខាងលើ។ លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ ***"គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ៤"*** និង ***"វិស័យអាទិភាព ៤"*** ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការអនុវត្ត"**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** "[1]។

- ***"គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ៤ "*** រួមមាន៖

ទី១- ធានាឱ្យបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងអត្រាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ៧%ប្រកបដោយចីរភាព, បរិយាប័ន្ន, សមធម៌ និងធន់នឹងវិបត្តិតាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មនៃមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានទូលាយ និងមានសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងជាងមុនក្នុងបរិការណ៍អតិផរណាមានកម្រិតទាបអាចគ្រប់គ្រងបាន, អត្រាប្តូរប្រាក់មានស្ថិរភាពនិងទុនបម្រុងមានកំណើនជាប្រចាំ។

ទី២- បង្កើតការងារឱ្យកាន់តែច្រើនឡើងជូនដល់ប្រជាជន ពិសេសសម្រាប់ស្រទាប់យុវជន តាមរយៈការបន្តខិតខំកែលម្អ និង បង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ក្នុងការទាក់ទាញនិងការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់សកម្មភាពវិនិយោគទាំងវិនិយោគក្នុងប្រទេស ទាំងវិនិយោគមកពីក្រៅប្រទេស។

ទី៣- សម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងអត្រាជាង១%ក្នុងមួយឆ្នាំ ក៏ដូចជាគោលដៅផ្សេងៗទៀត ដែលត្រូវបានកំណត់ក្នុង "គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា" ទន្ទឹមនឹងការផ្តោតអាទិភាពកាន់តែខ្លាំងឡើងលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព។

ទី៤- បន្តពង្រឹងសមត្ថភាពនិងអភិបាលកិច្ចនៃស្ថាប័នរដ្ឋទាំងថ្នាក់ជាតិ ទាំងថ្នាក់ក្រោមជាតិដើម្បីធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាពនិងស័ក្តិសិទ្ធិភាពនៃសេវាសាធារណៈសំដៅបម្រើប្រជាជនឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង។

- ***"វិស័យអាទិភាព ៤ "*** រួមមាន៖

ទី១-ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សដែលនឹងធានាបាននូវការប្រកួតប្រជែងក្នុងទីផ្សារក្នុងតំបន់ដែលកាន់តែបើកចំហរតាមរយៈ(១).ការបណ្តុះបណ្តាលពលករឱ្យមានជំនាញ និងផលិតភាពខ្ពស់តាមសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារនិងអាចបង្កើនតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់, (២).ការរៀបចំក្របខណ្ឌគតិយុត្តនិងកសាងស្ថាប័នអប់រំនិងបណ្តុះ

[1] សូមមើល : "យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣" របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភា។

បណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដែលឆ្លើយតបនឹងចំណុចទី១ខាងលើ, (៣).ការលើកទឹកចិត្តវិស័យឯកជនឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការនេះ និង(៤).ការពង្រឹងគុណភាពនៃការអប់រំ និង ការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រ និងនវានុវត្តន៍។

ទី២-ការបន្តវិនិយោគលើវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និងការកែលម្អថែមទៀតនូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីកសាងប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីកដ៏រស់រវើកតាមរយៈការសាងសង់បណ្តាញដឹកជញ្ជូនពហុសណ្ឋានក្នុងគោលដៅជានាឱ្យបាននូវការតភ្ជាប់ផ្ទៃក្នុងប្រទេស និងការតភ្ជាប់ជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក ព្រមទាំងឆ្លើយតបបានទៅនឹងការរីកចម្រើនផ្នែកនគរូបនីយកម្មដែលនឹងនាំមកនូវ(១).ការកាត់បន្ថយថ្លៃដឹកជញ្ជូន, (២).ការបង្កើនភាពអាចទុកចិត្តបាននិងភាពស័ក្តិសិទ្ធិ,(៣).ការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និង(៤). ការបង្កើនការវិនិយោគនិងពាណិជ្ជកម្ម។ ម្យ៉ាងវិញទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តផ្តល់អាទិភាពក្នុងការពង្រីកសមត្ថភាពផលិតនិងផ្គត់ផ្គង់ថាមពលពីប្រភពដែលមានតម្លៃកាន់តែទាប និងពង្រីកបណ្តាញចែកចាយសំដៅជានាសន្តិសុខថាមពល, ភាពអាចទុកចិត្តបានក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលព្រមទាំងថ្លៃសមរម្យដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍ។

ទី៣-ការបន្តអភិវឌ្ឍ និងបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃវិស័យកសិកម្មតាមរយៈ(១)ការបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃការផលិតនិងការនាំចេញអង្ករ ពិសេសការផ្តោតលើអង្ករក្រអូប, អង្ករសរីរាង្គ និងកសិផលមានតម្លៃខ្ពស់ឯទៀត ដូចជា កៅស៊ូ, ស្វាយចន្ទី, ពោត, សណ្តែកសៀង, ល្ង, ម្រេច, សូត្រ, ផ្លែឈើ, កាហ្វេ, បន្លែបង្ការ, និងផ្កា ជាដើម, (២). ការជំរុញការចិញ្ចឹមសត្វ និងវារីវប្បកម្មដែលទីផ្សារត្រូវការ ដូចជា សាច់, ត្រី, ផលិតផលទឹកដោះគោ ជាដើម, (៣). ការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគក្នុងវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម និង (៤). ការបង្កើនផលិតភាព, ទំនើបកម្មកសិកម្ម, និងការលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម។

ទី៤-ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និង សមត្ថភាពនៃស្ថាប័នរដ្ឋសំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាសាធារណៈ និងកែលម្អបរិយាកាសវិនិយោគ តាមរយៈ(១). ការបន្តអនុវត្តការកែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដើម្បីជានាយុត្តិធម៌សង្គម ព្រមទាំងលើកស្ទួយសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ, សុចរិតភាព, តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាព, (២). ការបន្តអនុវត្តការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់វិមជ្ឈការនិងសហវិមជ្ឈការ ព្រមទាំងពង្រឹងស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យដើម្បីបង្ខិតសេវាសាធារណៈឱ្យជិតប្រជាជន, លើកកម្ពស់កិច្ចដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងធានាបាននូវតុល្យភាពក្នុងការអនុវត្តអំណាច, (៣).ការបន្តអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីជានាប្រសិទ្ធភាពក្នុងការវិភាជ និង ប្រើប្រាស់ថវិកា និង(៤). ការបង្កើនភាពទាក់ទាញចំពោះការវិនិយោគ ក្នុងនោះមានការលក់បន្ថយថ្លៃដើមនិងរបាំងធុរកិច្ច, ការពិនិត្យឡើងវិញនូវរបបលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគ, ការពង្រឹងភាពជឿទុកចិត្ត និង ភាពអាចប៉ាន់ប្រមាណបានក្នុងការធ្វើធុរកិច្ច ព្រមទាំងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកិច្ចដំណើរការនៃតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស។

សូមបញ្ជាក់ថា ក្នុងនីតិកាលកន្លងមក នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់អាទិភាពចម្បង ៤ គឺ **ផ្លូវ**, **ទឹក**, **ភ្លើង** និង **មនុស្ស**។ ជាការពិត អាទិភាពទាំង៤នេះ ធ្លាប់ត្រូវបានកំណត់តាំងពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០មកម្ល៉េះ និងតទៅមុខទៀតកម្ពុជានៅតែត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើអាទិភាពទាំង៤នេះយូរថែមទៀត ដោយគ្រាន់តែផ្លាស់ប្តូរទៅលើវិស័យជាក់លាក់ណាមួយទៅតាមកាលៈទេសៈនិងសភាពការណ៍ជាក់ស្តែងរបស់កម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ។

ខ្លឹមសារ នៃ"**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**" គឺ **កំណើន, ការងារ, សមធម៌** និង**ប្រសិទ្ធិភាព** ដែលជាកញ្ចប់នៃសមីការតែមួយ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញច្បាស់ពីការប្ដេជ្ញារបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការលើកស្ទួយសុខុមាលភាពរួមរបស់ប្រជាជន។

"**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**" មានរចនាសម្ព័ន្ធ : (ក).បរិស្ថានគ្របដណ្ដប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល, (ខ).ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ, (គ).ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន និង(ឃ).មុំយុទ្ធសាស្ត្រនៃចតុកោណនីមួយៗ។

ក. **បរិស្ថានគ្របដណ្ដប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល** មាន ៤ គឺៈ

- ទី១. សន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ
- ទី២. បរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ និង ចីរភាព
- ទី៣. ភាពជាដៃគូក្នុងការអភិវឌ្ឍ
- ទី៤. សមាហរណកម្មកម្ពុជា កាន់តែស៊ីជម្រៅទៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក

ខ. **ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ** មាន៤ គឺៈ

- ទី១. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- ទី២. ការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌
- ទី៣. ការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ
- ទី៤. កំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ

គ. **ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន មានចតុកោណ** ៤ គឺៈ

- ទី១. ចតុកោណទី១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម
- ទី២. ចតុកោណទី ២. ការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្ត
- ទី៣. ចតុកោណទី ៣. ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងការងារ
- ទី៤. ចតុកោណទី ៤. ការកសាងសមត្ថភាព និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

ឃ. **មុំយុទ្ធសាស្ត្រនៃចតុកោណនីមួយៗ។**

ចតុកោណទី១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម មានមុំ៤ គឺៈ

មុំទី ១. ការលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ពិពិធភាវូបនីយកម្ម និង ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម

មុំទី ២. ការលើកម្ពស់ការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម

មុំទី ៣. ការកែទម្រង់ដីធ្លី, ការបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម

មុំទី ៤. ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព

ចតុកោណទី២. ការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្ត មានមុំ៤ គឺៈ

មុំទី ១. ការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង

មុំទី ២. ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍវិស័យថាមពលអគ្គិសនី

មុំទី ៤. ការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍

ចតុកោណទី ៣. ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងការងារ មានមុំ៤ គឺៈ

មុំទី ១. ការពង្រឹងវិស័យឯកជន និង ការជំរុញការវិនិយោគ និង ធុរកិច្ច

មុំទី ២. ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម និង សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ

មុំទី ៤. ការអភិវឌ្ឍវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ

ចតុកោណទី ៤. ការកសាងសមត្ថភាព និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស មានមុំ ៤ គឺ៖

មុំទី១. ការពង្រឹងនិងការលើកកម្ពស់វិស័យអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យា ព្រមទាំងការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស

មុំទី ២. ការលើកកម្ពស់សុខភាព និង អាហារូបត្ថម្ភ

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម

មុំទី ៤. ការជំរុញអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិប្រជាជន និង សមភាពយេនឌ័រ។

ដោយប្រធានបទនេះ មានគោលបំណងផ្ទៀងផ្ទាត់ការអនុវត្ត **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣"** ដែលជា **"របៀបវារៈគោលនយោបាយសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច"** នៃកម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ នៃរដ្ឋសភា" ពោលផ្ទៀងផ្ទាត់ "ទ្រឹស្តី និង អនុវត្តន៍" ទាក់ទងក្នុងវិស័យកសិកម្ម ដូច្នេះយើងលើកយកទិដ្ឋភាពទាក់ទងនឹងវិស័យនេះតែប៉ុណ្ណោះ។

ចតុកោណទី១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម

វិស័យកសិកម្ម នៅតែមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ធានាសមធម៌, ធានាសន្តិសុខស្បៀង និងជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជនបទ។ ចក្ខុវិស័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការធ្វើទំនើបកម្មវិស័យកសិកម្ម កម្ពុជាតាមអភិក្រម និងក្នុងវិសាលភាព និង ល្បឿនថ្មី ដើម្បីប្រែក្លាយវិស័យនេះ ពីដំណាក់កាលនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបវិបុលកម្ម(បើកទូលាយ) ពោលគឺ ពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើធនធានមានស្រាប់(ធនធានដី និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត) និងពឹងផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ធាតុចូលកសិកម្មតាមបែបប្រពៃណី ឈានទៅរកដំណាក់កាលថ្មីដែលផ្តោតលើផលិតកម្មតាមបែបប្រពលកម្ម(ស៊ីជម្រៅ) ពោលគឺ ពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស, បច្ចេកវិទ្យាថ្មី. ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ, យន្តូបនីយកម្មព្រមទាំងការបង្កើនសមត្ថភាពស្រោចស្រព ដើម្បីលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ពិពិធកាវូបនីយកម្មមុខដំណាំ និងផលិតផលកសិកម្មផ្សេងទៀត រួមទាំងការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្មផង ដោយគិតគូរផងដែរ អំពីភាពចាំបាច់ក្នុងការគ្រប់គ្រងដីធ្លីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ការធានាចីរភាពបរិស្ថាននិងធម្មជាតិ។ ទន្ទឹមនេះ ការបន្តជំរុញការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម និងការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្មនឹងជួយបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃផលិតផលកសិកម្ម ក៏ដូចជាជួយបង្កើនចំណូលជូនប្រជាកសិករ។

មុំទី ១. ការលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ពិពិធកាវូបនីយកម្ម និង ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម

គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី៤ គឺការលើកកម្ពស់ផលិតភាព និង ការធ្វើពិពិធកាវូបនីយកម្មកសិកម្ម តាមរយៈការពង្រីកសមត្ថភាពផលិតលើផ្ទៃដីដែលមានស្រាប់ ដោយផ្តោតលើអន្តរាគមន៍ប្រទាក់ក្រឡាក្នុងវិស័យពាក់ព័ន្ធដូចជា ការប្រើប្រាស់ធាតុចូលកសិកម្មតាមបច្ចេកទេស, ការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍ, ប្រព័ន្ធសេវាបច្ចេកទេសកសិកម្ម, ការសាងសង់និងថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជនបទ, ការផ្តល់ឥណទានជនបទ និងមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ការពង្រីកទីផ្សារកសិកម្ម, ការរៀបចំសហគមន៍កសិកម្ម និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី

កសិកម្ម។

រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ បានខិតខំរក្សាកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្មនេះក្នុងរង្វង់៥%ក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយបន្តលើកម្ពស់ផលិតភាព, ធ្វើពិពិធភាវូបនីយកម្មនិងធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម។

លើមូលដ្ឋាននេះរាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តោតលើអាទិភាព៖

ទី១. ការបន្តបង្កើនផលិតភាពស្រូវ និងដំណាំផ្សេងទៀត តាមរយៈការពង្រឹង, ពង្រីក និងការធានាចីរភាពនៃប្រព័ន្ធសេវាបច្ចេកទេស និង ព័ត៌មានទីផ្សារកសិកម្ម ដោយជំរុញសេវាទាំងនេះឱ្យមានរចនាសម្ព័ន្ធទៅដល់មូលដ្ឋាន ហើយផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអ្នកស្ម័គ្រចិត្ត និង ដៃគូ ដែលមានការពាក់ព័ន្ធ, ការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍដើម្បីបង្កើនផលិតភាព និង បន្សាំទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, ការផលិត និង ការប្រើប្រាស់ពូជដែលមានគុណភាព និងឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារ, ការបន្តវិនិយោគនិងការធ្វើវិចារណកម្មការប្រើប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធស្រោចស្រព, ការបន្តកែលម្អប្រព័ន្ធប្រមូលនិងទុកដាក់កសិផល, ការរៀបចំនិងការកែសម្រួលក្របខណ្ឌគតិយុត្តសម្រាប់គ្រប់គ្រងការផលិតពូជ, ការនាំចូលធាតុចូលកសិកម្ម, ប្រព័ន្ធកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា, ដីកសិកម្ម, សហគមន៍កសិកម្ម និងសហគមន៍ប្រើប្រាស់ទឹក ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម។

ទី២. ការបន្តជំរុញពិពិធកម្មតាមរយៈការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវនិងការអភិវឌ្ឍ, ការផ្សព្វផ្សាយមុខដំណាំថ្មីៗដែលមានសក្តានុពលសម្រាប់ការដាំដុះនិងការនាំចេញ, ការពង្រឹងបរិស្ថានអនុគ្រោះសម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគឯកជន ពិសេសការស្រាវជ្រាវ, ការផលិត, ការចែកចាយពូជ និង ការកែច្នៃកសិកម្ម, ការបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយគ្រប់ដៃគូពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ក្នុងការផ្ទេរចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ និងបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗដល់កសិករ និងជំរុញការប្រើប្រាស់គ្រឿងយន្តកសិកម្ម។

ទី៣. ការបន្តលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ និងគោលនយោបាយព្រមទាំងការពង្រឹងយន្តការស្ថាប័ន ដើម្បីជំរុញការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងការនាំចេញកសិផល រួមមានការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវច្បាប់ស្តីពីសហគមន៍កសិកម្ម, ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពកែច្នៃ, ការកែលម្អថែមទៀតនូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម រួមបញ្ចូលនូវយន្តការ "ច្រកចេញ-ចូលតែមួយ" ផង, ការពង្រឹងប្រព័ន្ធឡូជិស្ទីក, ការលើកស្ទួយគុណភាពកសិផលឱ្យស្របតាមស្តង់ដាអន្តរជាតិ, ការបង្កើនសមត្ថភាពក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានតាមថ្លៃសមរម្យ, ការលើកស្ទួយភាពជាដៃគូរវាងកសិករ និង ពាណិជ្ជករ ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយភាពដៃគូរវាងកសិ-ឧស្សាហកម្មខ្នាតធំ និង កសិកម្មលក្ខណៈគ្រួសារ។

ទន្ទឹមនឹងអាទិភាពខាងលើនេះរដ្ឋាភិបាលបានបន្តជំរុញអនុវត្ត "គោលនយោបាយស្តីពីការជំរុញផលិតកម្មស្រូវនិងការនាំចេញអង្ករ"និង"យុទ្ធសាស្រ្តសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកៅស៊ូធម្មជាតិនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០១១-២០២០" ឱ្យបានសម្រេចជោគជ័យតាមការគ្រោងទុក។

ក្នុងការអនុវត្ត "**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**" រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលធំៗដូចជា[2] ៖

-សេដ្ឋកិច្ចមានកំណើនខ្ពស់ក្នុងអត្រា៧% ក្នុងមួយឆ្នាំដែលធ្វើឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបានឋានៈប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប, មូលដ្ឋាននៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែមានពិពិធកម្មច្រើនឡើង, ភាពក្រីក្រត្រូវបានកាត់បន្ថយមកនៅក្រោម១០%, និង គម្លាតនៃចំណូលក្នុងចំណោមប្រជាជនស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបតាមរយៈការ

[2] - ដ -ទំព័៤-៥។

បែងចែកផលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដល់ប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់ ពិសេសគឺតាមរយៈការអនុវត្តគោលនយោបាយដំឡើងបៀវត្សមន្ត្រីរាជការ និងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ព្រមទាំងការគិតគូរពីសុខុមាលភាពរបស់កម្មករ តាមរយៈការតភ្ជាប់បណ្ដាញអគ្គិសនី និង បណ្ដាញទឹកស្អាតដោយតម្លៃទាប, ការពង្រឹងវិសាលភាពបេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គម និង មូលនិធិសមធម៌, ការផ្ដល់សេវាដឹកជញ្ជូនសាធារណៈ និងការជំរុញអនុវត្តយន្តការដោះស្រាយវិវាទការងារ។

-កម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសមួយ ក្នុងចំណោមប្រទេសនាំអង្ករចេញធំៗ១០ ដែលក្នុងឆ្នាំ២០១៧ បាននាំចេញអង្ករប្រមាណ៦៣៥ ពាន់តោន, កើនឡើងជិតពីរដងធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៣។ លើសពីនេះ, កម្ពុជាបាននាំចេញផលិតផលកសិកម្មសរុប ក្នុងកំណើនពី៣,៦៦លានតោន ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ដល់ ៥,១៤លានតោន ក្នុងឆ្នាំ២០១៧។ ក្នុងន័យនេះ, កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងវិស័យកសិកម្ម ទោះបីវិស័យនេះទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយសារថ្លៃកសិផលទាបលើផ្សារអន្តរជាតិ, ការបាត់បង់កម្លាំងពលកម្ម និងភាពងាយរងគ្រោះដោយបាតុភូតធម្មជាតិក្ដី។

បញ្ហាប្រឈម

ទន្ទឹមគ្នានឹងសមិទ្ធផលនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍធំៗគួរជាទីមោទនៈដែលរាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥សម្រេចបាន ក៏នៅមានបញ្ហាមួយចំនួន ជាពិសេសទាក់ទងនឹងវិស័យកសិកម្មនៅជនបទ ដែលមិនទាន់ត្រូវបានដោះស្រាយបានប្រសើរនៅឡើយ។

ខាងក្រោមនេះគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនដែលក្រុមស្រាវជ្រាវនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាបានរកឃើញតាមរយៈការចុះស្រាវជ្រាវផ្ទាល់ដល់ទីកន្លែងនៅខេត្តប៉ៃលិនក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ហើយដែលបានចុះផ្សាយក្នុង**ទស្សនាវដ្ដីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឆ្នាំទី០១ លេខពិសេស ចេញផ្សាយថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩** [3] និង ក្នុង**គេហទំព័រ** ihssrac.com។

លទ្ធផលវិភាគទិន្នន័យស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម នៅខេត្តប៉ៃលិនគឺ៖

-ប្រជាជនប្រមាណជា៧២%ជាកសិករ ប្រាក់ចំណូលជាមធ្យមក្នុងមនុស្សម្នាក់ៗពីដំណាំស្រូវមានប្រមាណជា ៥៣ដុល្លារអាមេរិកតែប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយឆ្នាំ

-ផលដំណាំស្រូវគ្មានតម្រូវការធ្វើឱ្យថ្លៃធ្លាក់ចុះជាលំដាប់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ

-ចំនួនគ្រួសារគ្មានដីស្រែ-ចម្ការ និងមានដីស្រែ-ចម្ការតិចជាង១ហិកតា មានចំនួនជិត៤៣% (៦៦៨៩ គ្រួសារ ក្នុងចំណោម ១៥ ៥៦៦ គ្រួសារ)នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុបក្នុងខេត្ត

-ប្រជាពលរដ្ឋ ចាប់ពីអាយុ១៨-៦០ឆ្នាំ មានប្រមាណជា៦០% នៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋសរុបក្នុងខេត្តនេះ ប៉ុន្តែគ្មានទីកន្លែងការងារគ្រប់គ្រាន់ដែលអាចផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពរបស់ពួកគេបាន

-វិស័យឧស្សាហកម្ម ភាគច្រើនគឺជាសិប្បកម្មតូចៗលក្ខណៈគ្រួសារ ប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្ម តិចតួចបំផុត មិនអាចស្រូបកម្លាំងពលកម្មតាមអត្រាកំណើនក្នុងខេត្ត។

-ចំនួនអ្នកធ្វើចំណាកស្រុកនៅក្នុងប្រទេសនិងក្រៅប្រទេសកើនឡើងជាលំដាប់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ។

---

[3] សូមមើល : ទស្សនាវដ្ដីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឆ្នាំទី០១ លេខពិសេស ចេញផ្សាយថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩, ទំព័រ១-៤៣។

-ចំនួនប្រជាជនដែលជំពាក់បំណុលឬខ្ចីប្រាក់ពីមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនិងធនាគារ បានកើនឡើងខ្លាំងក្នុងឆ្នាំ២០១៥(ចំនួនអ្នកខ្ចីលុយពីមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនិងធនាគារក្នុងឆ្នាំ២០១៣មានចំនួន២៨១៨នាក់, ឆ្នាំ២០១៤ ចំនួន ១៣៤៧នាក់, ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ឡើងដល់ ៤៣៤៦នាក់។ ផលធៀបអ្នកខ្ចីលុយក្នុងប្រជាជន១០០០នាក់ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៣មានចំនួន៤១,៤នាក់,ឆ្នាំ២០១៤ចំនួន២០,៥នាក់,ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ឡើងដល់៦៤,៩នាក់)[4]។

បញ្ហាប្រឈមខាងលើនេះ គឺជាសញ្ញាណដ៏គួរបារម្ភពីជីវភាពប្រជាជនខេត្តប៉ៃលិន ដែលអាចនឹងកាន់តែក្រីក្រ ហើយនឹងធ្វើចំណាកស្រុកកាន់តែច្រើនឡើងថែមទៀតទៅតាមបណ្ដាខេត្តដទៃនៅក្នុងប្រទេសនិងចាកចេញទៅក្រៅប្រទេសស្របពេលដែលខេត្តនេះនៅមានដង់ស៊ីតេទាបនៅឡើយ(៨២នាក់/គ.ម២) និងជាកត្តាប៉ះពាល់អវិជ្ជមានខ្លាំងដល់សេដ្ឋកិច្ចសង្គមជាតិទាំងមូលផងដែរ។

ដោយឡែក បញ្ហាទីផ្សារបន្លែនៅប្រទេសកម្ពុជាក៏មានស្ថានភាពមិនសូវល្អប្រសើរដូចគ្នានេះដែរ។ លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹង **"បញ្ហា និង ដំណោះស្រាយទីបន្លែនៅកម្ពុជា"** ដែលបានចុះផ្សាយក្នុង**ទស្សនាវដ្ដីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាឆ្នាំទី០១លេខ១ចេញ ផ្សាយត្រីមាសទី១(ខែមករា-មីនា)ឆ្នាំ២០១៩** និង ក្នុង**គេហទំព័រ** ihssrac.com បានសរសេរថា[5]៖ ទោះបីប្រទេសកម្ពុជាពឹងផ្អែកលើវិស័យកសិកម្មមួយចំណែកធំយ៉ាងណាក្ដី ក៏បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសនេះកំពុងជួបនឹងកង្វះខាតបន្លែសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់តម្រូវការក្នុងស្រុក ដែលជាហេតុឲ្យនាំចូលបន្លែពីប្រទេសជិតខាងជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ តាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីប្រភពផ្សេងៗបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ប្រទេសកម្ពុជានាំចូលបន្លែពីក្រៅប្រទេសមានចំនួនប្រមាណជា ២០០តោន ទៅ ៤០០តោនក្នុងមួយថ្ងៃៗ សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ទីផ្សារក្នុងស្រុក ហើយបន្លែទាំងនោះភាគច្រើននាំចូលពីប្រទេសវៀតណាម ថៃ និង ចិន ដោយចំណាយថវិកាជាង២០០លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយឆ្នាំៗ។ តាមរបាយការណ៍របស់អង្គការស្បៀងអាហារ និងកសិកម្មនៃអង្គការសហប្រជាជាតិបានបង្ហាញថា «បរិមាណបន្លែដែលផ្គត់ផ្គង់នៅកម្ពុជា មានប្រមាណជិត១លានតោនក្នុង១ឆ្នាំៗ ដែលក្នុងនោះបរិមាណបន្លែផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកមានត្រឹមតែ៤៤%ប៉ុណ្ណោះ ចំណែកការនាំចូលមានរហូតដល់៥៦% ដោយឡែកនៅរាជធានីភ្នំពេញ បន្លែចំនួន៧០ភាគរយ ជាបន្លែនាំពីប្រទេសថៃ និងវៀតណាម រីឯ បន្លែរបស់ប្រជាកសិករកម្ពុជា មានតែប្រមាណ៣០ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។ មូលហេតុនៃការនាំចូលបន្លែយ៉ាងសន្ធឹកសន្ធាប់បែបនេះពីប្រទេសជិតខាងដោយសារតែ បន្លែនាំចូលទាំងនោះមានតម្លៃថោក ស្របពេលដែលបន្លែរបស់កសិករខ្មែរមិនគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការទីផ្សារ ឬ មានថ្លៃខ្ពស់ជាងបន្លែនាំចូល(កសិករទាមទារតម្លៃលក់បន្លែខ្ពស់ជាង ពី ២០ ទៅ ៣០ ភាគរយ។

សូមរំលឹកនិងបញ្ជាក់ផងដែរថា ចំណោមប្រជាជនប្រមាណ១៦លាននាក់(២០១៨) កម្លាំងពលកម្មសកម្មចំនួន៨,៣៥លាន(ស្រី៤,០៣លាន)(២០១៥) ក្នុងនេះអ្នកប្រកបរបរកសិកម្មចំនួន៣,៤៦លាន(៤១,៥%)(ស្រី១,៧៧លាន) ប្រកបរបរឧស្សាហកម្មចំនួន២,១៣លាន(២៥,៥%)(ស្រី០,៩៩លាន) ប្រកបរបរសេវាកម្មចំនួន២,៧៥លាន(៣២,៩%)(ស្រី១,២៥លាន)និងមានអត្រាភាពក្រីក្រនៅទូទាំងប្រទេស ១៣,៥%(២០១៤)(*សូមមើលបទអន្តរាគមន៍ស្ដីពី "សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា:ស្ថានភាពនិងទស្សនវិស័យ, ដោយ វង្សី វិសុត, ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩*)។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនក្រីក្រនៅទូទាំងប្រទេស គឺភាគច្រើនជាប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងតំបន់

---

[4] -ដ-, ទំព័រ ១២-១៣

[5] សូមមើល : ទស្សនាវដ្ដីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាឆ្នាំទី០១លេខ១ចេញ ផ្សាយត្រីមាសទី១(ខែមករា-មីនា)ឆ្នាំ២០១៩, ទំព័រ ១-១១

ជនបទដែលប្រកបរបរកសិកម្ម(៤០% ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ និង៣៥%ក្នុង ឆ្នាំ២០០៧ - *សូមមើលៈ យុទ្ធសាស្ត្រជាតិគាំពារសង្គមសម្រាប់ជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ(២០១១-២០១៥),ទំព័រ២៣*)។

សរុបសេចក្តីមក កម្ពុជានៅតែបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ពិសេសភាពងាយរងគ្រោះនៃប្រព័ន្ធដាំដុះ, ផលិតភាព និងតម្លៃបន្ថែមនៅទាប ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការកែលម្អថែមទៀតនូវប្រព័ន្ធដាំដុះ រួមមាន ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យាដាំដុះ, ការប្រើប្រាស់ធាតុចូលតាមបច្ចេកទេស, ប្រព័ន្ធប្រមូល និងទុកដាក់កសិផល, សមត្ថភាពកែច្នៃ, ប្រព័ន្ធឡូជិស្ទីក និង ស្តង់ដាគុណភាព, អនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ ព្រមទាំងហិរញ្ញប្បទានជាដើម ។

ការជំរុញធ្វើពិពិធកម្ម និងលើកកម្ពស់ផលិតភាពនៃវិស័យកសិកម្ម គឺជាបញ្ហាប្រឈម ដែលត្រូវដោះស្រាយបន្ទាន់នៅក្នុងល្បឿន និងទំហំថ្មីមួយ ពីព្រោះថា វិស័យកសិកម្មនៅបន្តដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ជាពិសេសសម្រាប់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ, ការកាត់បន្ថយចំណាយទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និងការបង្កើតការងារជូនប្រជាជន។ លើសពីនេះ, វិស័យនេះ អាចរួមចំណែកទប់ស្កាត់ការធ្លាក់ចូលក្នុងភាពក្រីក្រសាជាថ្មី និងបង្រួមគម្លាតចំណូលរបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាគម្លាតរវាងទីក្រុង និង ជនបទផងដែរ។ ម៉្យាងទៀត, ការវិនិយោគលើវិស័យកសិកម្មនឹងជួយធានានូវសន្តិសុខស្បៀងក្នុងរយៈពេលវែង ព្រមទាំងអាចរក្សាថ្លៃម្ហូបអាហារឱ្យនៅទាប ដែលជួយរក្សាកម្រិតបៀវត្សពិតឱ្យបានល្អប្រសើរ។

សន្និដ្ឋាន

រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥នៃរដ្ឋសភាបានអនុវត្តនិងសម្រេចបានលទ្ធផលធំៗជាច្រើនគួរជាទីមោទនៈ ប៉ុន្តែនៅមានបញ្ហាមួយចំនួនទាក់ទងនឹងវិស័យកសិកម្មនិងប្រជាកសិករ ដែលពុំទាន់បានដោះស្រាយ ហើយនៅតែបន្តជាបញ្ហាប្រឈម ដូចជា ភាពងាយរងគ្រោះនៃប្រព័ន្ធដាំដុះ, ផលិតភាព និងតម្លៃបន្ថែមនៅទាប ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការកែលម្អថែមទៀតនូវប្រព័ន្ធដាំដុះ រួមមាន ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យាដាំដុះ, ការប្រើប្រាស់ធាតុចូលតាមបច្ចេកទេស, ប្រព័ន្ធប្រមូល និងទុកដាក់កសិផល, សមត្ថភាពកែច្នៃ, ស្តង់ដាគុណភាពកសិផល, អនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ ថ្លៃនិងទីផ្សារកសិផល ព្រមទាំងហិរញ្ញប្បទាន ជាដើម ។

ចំណុចខ្លាំងនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណគឺការផ្តល់ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយប្រទាក់ក្រឡាគ្នា គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង ប្រកបដោយសង្គតិភាពព្រមទាំងគ្របដណ្តប់លើវិស័យសំខាន់ៗ សម្រាប់ការចូលរួមគាំទ្រអនុវត្តពីគ្រប់ក្រសួង-ស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលជាមូលដ្ឋានយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ការវិភាជន៍ធនធានឆ្ពោះទៅអាទិភាពគោលនយោបាយ និងជាក្របខណ្ឌមួយដ៏ល្អសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ដែលមានការពាក់ព័ន្ធ។

ចំណុចខ្សោយនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណគឺបញ្ហាប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្ត ដែលពាក់ព័ន្ធជាសំខាន់ទៅនឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ននិងប្រសិទ្ធភាពនៃការសម្របសម្រួលរវាងក្រសួង-ស្ថាប័ន នៅក្នុងការដាក់ចេញ និង អនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយជាក់ស្តែង។ ម្យ៉ាងវិញទៀត សកម្មភាពអនុវត្តប្រចាំថ្ងៃ ក៏នៅមានគម្លាត និង មិនបានផ្សារភ្ជាប់ល្អ ទៅនឹងគោលបំណង និងគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង របស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន។

ដូច្នេះ សម្រាប់**រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៦ នៃរដ្ឋសភា** មានភាពចាំបាច់នៃការបន្តអនុវត្ត **"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៤"** តទៅមុខទៀត ៕

ឯកសារយោង

១.	*វង្សី វិស្សុត "សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា:ស្ថានភាពនិងទស្សនវិស័យ", ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩។*

២.	*"យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣" របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា។*

៣.	*ទស្សនាវដ្តីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឆ្នាំទី០១ លេខពិសេស ចេញផ្សាយថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩។*

៤.	*ទស្សនាវដ្តីនៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាឆ្នាំទី០១ លេខ១ ចេញផ្សាយត្រីមាសទី១(ខែមករា-មីនា)ឆ្នាំ២០១៩។*

ឧបសម្ព័ន្ធ